



Servei de Llengua Catalana

# CRITERIS LINGÜÍSTICS



R. 11078





# **CRITERIS LINGÜÍSTICS**



**CRITERIS LINGÜÍSTICS**

---

**SERVEI DE LLENGUA CATALANA**

**UNIVERSITAT DE BARCELONA**

Copyright Servei de Llengua Catalana 1989. 2a edició 1990  
Universitat de Barcelona  
Gran Via de les Corts Catalanes, 585  
08071 Barcelona  
DL: L-53-91

## ÍNDIX

PRESENTACIÓ	9
A - APOSTROFACIÓ	13
1. Sigles	13
2. Hac aspirada	13
3. Grup consonàntic inicial (s + consonant)	13
4. Xifres	14
5. Mots en cursiva, en negreta i entre cometes	14
6. Noms comercials	14
B - ORTOGRAFIA DELS MANLLEUS	14
7. Manlleus normativitzats	14
8. Llista dels manlleus	15
9. Problemes generals en l'adaptació de manlleus	15
a) La hac aspirada	
b) Grup consonàntic inicial (s + consonant)	
c) El grup <i>k/ck</i> transcrit <i>qu</i>	
d) Distinció entre camps semàntics	
C - LLATINISMES	16
10. Catalanització de grafies	16
11. Locucions llatines	16

12. Anglicismes neològics	17
D - CASTELLANISMES	17
13. Criteris generals	17
E - LA FORMACIÓ DELS PLURALS	18
14. Plurals de paraules acabades en <i>-ig</i>	18
15. Plurals de paraules acabades en <i>-sc</i> i <i>-xr</i>	18
F - LA FORMACIÓ DELS FEMENINS DELS NOMS DE PROFESSIONS, CÀRRECS, TITULACIONS I OFICIS	18
16. Noms amb sufixos de derivació	18
17. Noms sense sufixos de derivació	19
18. El sufix <i>-essa</i>	19
19. La formació dels femenins dels manlleus	19
20. Noms de professions acompanyats d'un o de diversos adjectius qualificatius	19
21. Regulació de l'ús de les dobles formes	20
G - L'ARTICLE DAVANT DE NOMS DE LLOC	20
22. Noms de lloc catalans	20
23. Noms de lloc no catalans	22
H - PRONOMS	22
24. Pronoms personals forts	22

25. Pronoms personals febles	23
26. Pronoms relatius	23
27. Pleonasmes	24
I - POSSESSIUS	25
28. Norma general	25
29. La forma <i>llur/s</i>	25
J - QUANTITATIUS	26
30. Les formes <i>prou, massa, força, bastant i gaire</i>	26
K - VERBS	26
31. <i>Ésser / ser</i>	26
32. Perfet simple / perfet perifràstic	26
33. Concordança del participi passat	27
34. Concordança del verb amb el subjecte i amb l'objecte directe	27
35. <i>Haver-hi</i>	28
36. Perífrasi d'obligació	28
37. Veu passiva	28
38. Infinitiu	29
a) Infinitiu causal o temporal	
b) <i>De</i> davant d'infinitiu	
39. Ús de <i>ser</i> i <i>estar</i>	30
I. Subjectes animats	
II. Subjectes no animats	

III. Sintagmes preposicionals i assimilables	
IV. Ni <i>ser</i> ni <i>estar</i>	
40. Subordinades temporals	32
41. Subordinades condicionals	33
L - ADVERBIS	33
42. Adverbis en <i>-ment</i>	33
43. El <i>no</i> expletiu i els verbs de temor	33
44. La negació amb els mots <i>mai, res, cap, gens, enlloc</i> i <i>ningú</i>	33
M - PREPOSICIONS	34
45. <i>A</i> i <i>en</i> en els locatius	34
46. L'expressió del temps	35
47. Ús de <i>fins</i> i <i>fins a</i> en expressions de temps i de lloc	36
48. <i>A</i> o <i>de</i> davant infinitiu	37
49. Canvi i caiguda de preposicions	37
50. Construccions hipotètiques	37
51. <i>Per</i> i <i>per a</i>	37
N - CONJUNCIONS	38
52. Coordinació de sintagmes nominals	38
O - CONVENCIONS GENERALS	39
53. Signes de puntuació	39
a) Interrogació i admiració	



b) Punt	
c) Coma	
54. Ús de la cursiva, de la negreta i de les cometes	40
a) Cursiva	
b) Negreta	
c) Cometes	
55. Criteris de traducció	42
a) Toponímia	
b) Antroponímia	
c) Altres noms propis	
56. Tractaments	45
57. Xifres	46
58. Guionets	46
59. Majúscules i minúscules	46
60. Abreviatures, sigles i símbols	46
61. Normes de citació bibliogràfica	46
Apèndix I	47
Apèndix II	49
BIBLIOGRAFIA	55
0. Criteris generals	55
1. Bibliografia temàtica	56
2. Bibliografia general	64



## PRESENTACIÓ

*Els Criteris Lingüístics del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona neixen com a conseqüència de la necessitat d'elaborar uns principis propis de la redacció i la correcció de textos que es fa al Servei. Dit això, cal fer notar que, com la majoria dels llibres d'estil que ara existeixen, elaborats per diferents serveis o institucions, aquests Criteris no són --ni ho volen ser-- un resum de gramàtica, sinó que es basen en la redacció d'un conjunt de normes internes per a ús del mateix Servei i que afecten tant aspectes gramaticals en general --que cal abordar des de les diverses solucions possibles-- com apartats més formals i convencionals --com són ara l'ús de la cursiva, de la negreta i de les cometes, o els criteris de traducció.*

*Si la funció més òbvia d'un llibre d'estil és definir un model de llengua a partir de les possibilitats que ofereix la gramàtica, potser val la pena explicar per quin model ens hem decantat i a qui va adreçat.*

*A l'hora de discutir, punt per punt, tots els aspectes sobre els quals calia prendre una decisió, es va posar de manifest que el pes de la simplificació dels*

llenguatges d'especialitat de la Universitat --un dels objectius prioritaris del Servei-- ens forçava a decantar-nos per un model de llengua més aviat formal en temes com ara la morfologia pronominal o verbal; però alhora, en alguns dels apartats que hem redactat pensant precisament en el llenguatge administratiu --els femenins en els noms de professions, per exemple-- hem adoptat, pensem, posicions més innovadores. Aquests Criteris, doncs, han mirat de donar resposta, en la mesura del possible, a la diversitat de registres i de nivells de llenguatge dels textos que diàriament han de ser corregits. El Servei de Llengua Catalana espera que puguin ser una eina útil per a la normalització del llenguatge administratiu de la Universitat, poc elaborat encara i amb molts vicis heretats del castellà, i dels llenguatges científico-tècnics, poc fixats a causa de l'ús restringit en el camp de la docència. En aquest sentit, el nostre desig és que les decisions preses circulin dins l'àmbit universitari i s'ampliï així el nombre d'usuaris d'aquest text.

De tot això es pot deduir fàcilment que el que hem elaborat és **una proposta, que té un sentit obert**, que les decisions preses poden ser reconsiderades amb nous criteris i que un llibre d'estil, per definició, ha de ser permeable als fets de llengua, que canvien i evolucionen constantment. Pensem que aquest esperit obert queda reflectit d'una manera especial en els apèndixs, on fem constar les decisions que hem adoptat a partir de la solució de problemes concrets.

També voldrèrem remarcar que la prioritització d'unes determinades solucions dels diversos aspectes gramaticals no exclou la possible utilització per part de l'usuari d'altres opcions igualment considerades correctes.

*Finalment volem cridar l'atenció sobre l'esforç de sistematització dut a terme en els apartats de convencions, tant els que hem redactat íntegrament nosaltres com els que van signats per altres institucions, però que hem discutit, confrontat i analitzat extensament, com si fossin del Servei.*

*Quant a la presentació, hem optat per establir quinze grans apartats i un parell d'apèndixs, on consten els estrangerismes adaptats i els càrrecs i tractaments protocol·laris, respectivament. Dins de cada apartat hem establert subapartats numerats correlativament al llarg de tot el llibre (1-61) exemplificats àmpliament.*

*Només ens resta dir que el desig del Servei de Llengua Catalana és que els lectors que tinguin aquests Criteris Lingüístics a les mans ens facin arribar opinions i crítiques, comentaris i suggeriments, a fi que pugui esdevenir una eina plenament útil per a la normalització del català a la Universitat.*



## A - APOSTROFACIÓ

### 1. Sigles

a) Davant de sigles que es pronuncien com a mots corrents, s'apostrofa segons les normes ortogràfiques generals.

Ex.: *l'OTAN, l'URSS, la UNESCO, la UEFA, l'IEC.*

b) Davant de sigles que es lletregen, s'apostrofa:

. la preposició *de*, si la sigla comença en vocal.

Ex.: *d'EUA, d'IC.*

. l'article *el*, si la sigla comença en vocal o en consonant la inicial del nom de la qual és una vocal.

Ex.: *el KGB, l'ADN, l' LSD.*

. l'article *la*, si la sigla comença en vocal (excepte *i/u* àtones) o en consonant la inicial de la qual és una vocal.

Ex.: *la CEE, la IBM, la UGT, l'FM, la UB.*

### 2. Hac aspirada

Davant de paraules que comencen en hac aspirada, no s'apostrofa ni l'article ni la preposició. Cal tenir en compte que els noms propis i els seus derivats són força resistents a perdre la pronúncia original i que, per tant, tendeixen a mantenir la hac aspirada.

Ex.: *l'handbol, l'hoquei, l'hàmbster, però el hobby, el hardware, de Hitler, el hitlerià, de Harvard, el Hamlet de...*

### 3. Grup consonàntic inicial (s + consonant)

Davant de paraules que comencen en essa seguida de consonant, només s'apostrofa l'article masculí *el*. Cal tenir en compte que hi ha una tendència a afegir una *e* epentètica inicial davant de la majoria de noms comuns que presenten aquesta essa inicial (veg. el punt 9b).

Ex.: *l'snack-bar, la Scala de Milà, de Stendhal.*

#### 4. Xifres

S'apostrofen l'article i la preposició davant de les xifres romanes i àrabis si quan s'escriuen amb caràcters alfabètics s'apostrofen.

Ex.: *l'1, l'XI, el 22.*

#### 5. Mots en cursiva, en negreta i entre cometes

En aquest punt se segueixen les normes ortogràfiques d'apostrofació, però no es fa mai la contracció de preposició i article si aquest forma part de l'expressió escrita en cursiva, negreta o entre cometes.

Ex.: *d'El Món*; un article per a *El Temps*; aquesta cita surt a "El desenvolupament del llenguatge".

#### 6. Noms comercials

Davant de noms comercials, es fa l'apostrofació de l'article o la preposició, però mai la contracció.

Ex.: *d'El Molino, d'Els Quatre Gats.*

## B - ORTOGRAFIA DELS MANLLEUS

#### 7. Manlleus normativitzats

S'adopta la forma catalana de mots provinents d'altres llengües que apareixen tant al DGLC (i apèndix) com al DLC i la GEC2. Qualsevol canvi adoptat respecte a aquesta grafia normativa ha de constar expressament a l'apèndix I (veg. 8).



## 8. Llista dels manlleus

Es dona forma catalana a tots aquells mots que, segons criteris de freqüència, hagin esdevingut habituals, etc. Aquests mots es registren en un apèndix d'aquests *Criteris* (apèndix I: ESTRANGERISMES), on es fa constar la forma catalana, la forma en la llengua original i les observacions que calguin (de tipus gramatical, contextual, fonètic, etc.).

## 9. Problemes generals en l'adaptació de manlleus

### a) La hac aspirada

Malgrat l'adaptació ortogràfica de què són objecte en els diccionaris normatius les paraules amb aquest so inicial, n'hi ha que el mantenen i n'hi ha que no. Pel que fa a la forma, se segueix en general el DLC.

Ex.: *l'handbol, l'hoquei, el hobby, l'hàndicap* (i no *el hàndicap*).

### b) Grup consonàntic inicial (s + consonant)

S'escriuen amb *e-* inicial les paraules que ja han estat catalanitzades pels diccionaris.

Ex.: *estàndard, eslògan, estoc, esnob*.

Quant a les paraules que fluctuen, es dona preferència a la forma que presenta la vocal de suport (veg. l'apèndix I).

Ex.: *estand* (i no *stand*), *estànding* (i no *standing*), *estatus* (i no *status*), *espot* (i no *spot*), *estalinisme* (i no *stalinisme*), *estàrter* (i no *starter*).

Els noms propis amb aquest grup consonàntic inicial es mantenen en la llengua original.

Ex.: *la Scala de Milà, la Schola Cantorum*.

### c) El grup *k/ck* transcrit *qu*

La tendència general és adaptar el grup *k/ck* en *qu*, per bé que hi ha vacil·lacions en l'ús. Cal estudiar els casos de manera individual (veg. l'apèndix I).

Ex.: *pàrquing* (i no *pàrking*), *màrqueting* (i no *màrketing*), *rànquing* (i no *rànking*).

#### d) Distinció entre camps semàntics

Hi ha camps semàntics més proclius que d'altres a catalanitzar-se, com el dels esports, en aquests casos es prioritza l'adaptació.

Ex.: *eslàlom* (i no *slalom*), *esprint* (i no *sprint*), *esquí* (i no *ski*), *derbi* (i no *derby*), *ral.li* (i no *rally*).

En canvi, el camp lèxic dels espectacles s'hi resisteix més i, doncs, cal anar amb més cautela.

Ex.: *show* (i no *xou*), tot i que hi ha exemples en sentit contrari *esquetx* (i no *sketch*).

## C - LLATINISMES

### 10. Catalanització de grafies

La grafia d'un bon nombre de mots llatins ha estat catalanitzada pels diccionaris, i és la forma que cal usar. En aquest cas, s'escriuen amb rodona.

Ex.: *ídem*, *ibídem*, *júnior*, *sènior*, *imprimàtur*.

També cal adaptar a la flexió i a l'accentuació catalanes les formes llatines que s'utilitzen com a mots sols (substantius, adjectius o verbs), però no, si formen part d'una locució llatina.

Ex.: *currículum* - *currículums*, però *curriculum vitae* - *curricula vitae*; *estatus*, però *statu quo*; *verbigràcia*, però *verbi gratia*; *ràtio*, però *ultima ratio*.

### 11. Locucions llatines

Algunes locucions usals admeten la doble forma, amb accent o sense. Per tal com es tracta d'una forma llatina plena, es prefereix la forma no accentuada. Les formes no adaptades s'escriuen amb cursiva.

Ex.: *in memoriam* (i no *in memòriam*), *sui generis* (i no *sui gèneris*); *vox populi* (i no *vox pòpuli*).

## 12. Anglicismes neològics

Hi ha una sèrie de llatinismes que han arribat a través de l'anglès. Entre aquests anglicismes neològics figuren un bon nombre de llatinismes d'ús modern, que cal grafiar a la catalana, i per tant s'escriuen amb rodona.

Ex.: *fòrum*, *memoràndum*, *quòrum*, *referèndum*, *ítem*.

Sempre que sigui possible, però, cal donar preferència a la forma catalanitzada reduïda.

Ex.: *auditori* (i no *auditòrium*), *màxim* (i no *màximum*), *mínim* (i no *mínimum*), *criteri* (i no *critèrium*), *podí* (i no *pòdium*), *simposi* (i no *simpòsium*), *aquari* (i no *aquàrium*).

## D - CASTELLANISMES

### 13. Criteris generals

No tots els castellanismes es poden tractar de la mateixa manera i, per tant, cal discutir cas per cas els que es consideren admissibles. És important distingir entre castellanismes històrics --aquells que estan documentats en català des de fa molts anys--, castellanismes necessaris, perquè són de substitució difícil, i castellanismes que són als diccionaris com a segona forma.

Quant als castellanismes històrics i als que són necessaris perquè són de substitució difícil, cal fer-ne una anàlisi individual.

Quant als castellanismes que figuren en alguns dels diccionaris considerats normatius (DLC, DGLC) o a la GEC (ex. *entregar* vs. *lliurar*), és lícit d'usar-los, sempre que no se n'abusi i es tingui en compte cada situació. Amb tot, és recomanable de no bandejar sistemàticament la forma catalana en el cas de parelles de mots en què l'una és un castellanisme i l'altra, no. I de no alternar-les dins un mateix text.

## E - FORMACIÓ DELS PLURALS

### 14. Plurals de paraules acabades en *-ig*

El plural de les paraules acabades en *-ig* és preferible de fer-lo, com a norma general, en *-os*, llevat d'aquelles paraules que, per tradició, fan el plural usualment en *-s*.

Ex.: *mig, mitjos; roig, rojos; boig, bojos*. Però: *raigs X*.

### 15. Plurals de paraules acabades en *-sc* i *-xt*

El plural de les paraules acabades en *-sc* i *-xt* es fa segons la mateixa regla.

Ex.: *bosc, boscos; text, textos*.

## F - FORMACIÓ DELS FEMENINS DELS NOMS DE PROFESSIONS, CÀRRECS, TITULACIONS I OFICIS

### 16. Noms amb sufixos de derivació

a) Sufixos invariables, com *-aire, -al, -ança, -ant, -ar, -ble, -ense, -ent, -euta, -il, -ista, -metra, -nauta, -nt, -pata*.

Ex.: *un/una ocellaire, el/la fiscal, un/una ordenança, el/la representant, un/una auxiliar, el/la comptable, el/la forense, un/una assistent, el/la fisioterapeuta, el/la civil, el/la periodista, el/la geòmetra, el/la representant, un/una homeòpata*.

b) Sufixos que poden presentar forma femenina, com *-àl-ana, -aril-ària, -at/-ada, -atre/-a, -cur/-a, -er/-a, -gog/-a, -graf/-a, -íl-ina, -iul/-iva, -leg/-loga, -nom/-a, -or/-a, -sofl/-a*.

Ex.: *cirurgia -ana, empresari -ària, diplomata -ada, psiquiatre -a, pedicur -a, enginyer -a, pedagog -a, topògraf -a, ballarí -ina, executiu -iva, hematòleg -òloga, agrònom -a, gestor -a, filòsof -a*.

## 17. Noms sense sufixos de derivació

### a) Noms invariables:

- Tots aquells que, morfològicament, no presenten distinció de gènere.

Ex.: *el/la cònsol, un/una intèrpret, el/la jutge, un/una alcalde, un/una poeta, un/una metge.*

- Noms compostos que designen oficis. Els més corrents són del tipus V + N.

Ex.: *el/la guardaagulles, el/la tastavins.*

Si aquests dos elements presenten un sufix de derivació, hi ha forma femenina si ho permet aquest sufix.

Ex.: *passamaner -a, picapedrer -a, un/una ferrovellaire*

b) Noms que poden presentar forma femenina: tots aquells que morfològicament l'admeten.

Ex.: *arquitecte -a, capità -ana, perit -a, ministre -a, àrbitre -a, botànic -a.*

## 18. El sufix *-essa*

Cal tendir a evitar aquest sufix, sempre que es pugui, com a forma femenina de noms de certes professions liberals o càrrecs, com *jutgessa, consolessa, advocadessa, ministressa, alcaldessa*, i adoptar la forma més simple en *-a*. El sufix *-essa* es manté, però, en els títols nobiliaris i en alguns casos en què l'origen de la seva presència no sigui degut a una relació de vincle matrimonial.

Ex.: *comtessa, duquessa, abadessa, sacerdotessa.*

## 19. La formació dels femenins dels manlleus

Els casos concrets que es puguin presentar es troben a l'apèndix I.

## 20. Noms de professions acompanyats d'un o de diversos adjectius qualificatius

L'adjectiu o adjectius prenen, sempre que gramaticalment sigui possible, la forma

femenina.

Ex.: *una ajudant tècnica sanitària, una enginyera agrònoma, una tècnica informàtica.*

## 21. Regulació de l'ús de les dobles formes

Dins del llenguatge administratiu cal distingir entre documents impresos i documents personalitzats (per ex. una carta) en què, per tant, ja se sap a qui va adreçat el text. En el primer cas, cal usar la doble forma, és a dir, la forma masculina i la femenina, tot i que és recomanable de buscar formes alternatives si és possible.

Ex.: *alumne/a: \_\_\_\_\_* però, *la persona interessada* en lloc de *l'interessat / la interessada*, o *lloc de naixement* en lloc de *nascut/da*.

En el segon cas (documents personalitzats), cal evitar aquesta doble forma i usar la que correspongui en funció del destinatari del text. I si no és possible, es manté en l'encapçalament i després dins de text s'usa la forma masculina (no marcada).

Ex.: *Benvolgut/da Sr./Sra.*,

Excepte en el cas esmentat més amunt, en la resta de casos i dins de text és recomanable no usar la doble forma, ja que enfarrega i fa carregós el text. S'ha de tenir en compte que la forma gramatical genèrica en català és la masculina.

Ex.: *...algun dels col.laboradors del Servei de Llengua Catalana*, és millor que *...algun dels col.laboradors/dores del Servei de Llengua Catalana*, o que *...algun dels col.laboradors o de les col.laboradores del Servei de Llengua Catalana*.

## G - L'ARTICLE DAVANT DE NOMS DE LLOC

### 22. Noms de lloc catalans

a) L'article de noms de lloc catalans, que va sempre amb minúscula llevat que el mot es trobi en posició inicial, sofreix els mateixos fenòmens de contracció i elisió que davant dels noms comuns.

Ex.: *la Seu d'Urgell, l'Estany de l'Oller, vaig al Vendrell, vénen del Masnou, Sant Pere dels Arquells.*

b) És recomanable l'ús de l'article davant dels noms que designen les comarques del Principat, llevat la d'Osona.

c) Se segueix el mateix criteri que a l'apartat a) amb l'article salat si és viu en la llengua comuna.

Ex.: *passaran pes Mercadal i pes Toro; platja des Ploms; anirem a s'Agaró.*

d) Pel que fa a l'article personal *en (n', na)*, s'utilitza la minúscula inicial en tots els topònims d'acord amb el criteri de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

Ex.: *Callosa d'en Sarrià, Ca n'Oriac, Castellar de n'Hug.*

e) Pel que fa a l'article *lo (los)*, en el nom de poblacions (ciutats, viles, pobles, urbanitzacions) en què s'usa, s'admet la substitució per *el (els)*. En els casos de nuclis més petits es respecta la forma autòctona.

Ex.: *el Palau d'Anglesola, lo Molí Nou.*

f) Cal evitar la caiguda de l'article determinat:

- En els noms de nuclis de població que l'hagin conservat.

Ex.: *el Vendrell, l'Hospitalet, el Veïnat de dalt, la Colònia Güell.*

- Davant del genèric *torre* (= mas o vil·la) quan forma part del nom d'un municipi, etc.

Ex.: *la Torre de l'Espanyol.*

- Quan el genèric és emprat absolutament com a nom propi.

Ex.: *el Puig.*

g) Cal evitar l'aposició riu + nom.

Ex.: *el Montsant* (i no *el riu Montsant*), *l'Ebre* (i no *el riu Ebre*).

### 23. Noms de lloc no catalans

Davant de noms de lloc no catalans la llengua en alguns casos vacil·la a l'hora de posar o no article. En general, cal seguir el criteri de la GEC. En els casos més conflictius, però, cal tenir en compte la coherència dins d'un mateix text.

Ex.: *Àfrica/l'Àfrica; el Vietnam* millor que *Vietnam; l'Úmbria* millor que *Úmbria*.

a) Els noms no catalanitzats que porten article, s'escriu amb majúscula i no es fa mai la contracció amb les preposicions *a* i *de*.

Ex.: *Los Angeles, El Escorial, Las Vegas, El Salvador, Le Havre, L'Hermitage*.

b) Els noms catalanitzats que porten article, s'escriu amb minúscula i es contrau amb les preposicions *a* i *de*.

Ex.: *el Caire, l'Haia, l'Havana, el Sàhara, l'Argentina, la Xina, l'Equador*.

c) Els topònims compostos s'escriuen, en general, amb article al davant.

Ex.: *els Estats Units, la Baixa Renània, la Unió Soviètica*.

## H - PRONOMS

### 24. Pronoms personals forts

Cal evitar l'ús de pronoms personals forts referits a coses. Hi ha una gamma de solucions: ús de pronoms febles (bàsicament *en* i *hi*), de demostratius, del substantiu, supressió del pronom fort, etc.

Ex.: *...les nasals tenen la facultat d'assimilar-se a la consonant que els va darrera*, millor que *...les nasals tenen la facultat d'assimilar-se a la consonant que va darrera d'elles*.

*...les figures 9 i 10; en aquestes no ens interessa especialment...*, millor que *...les figures 9 i 10; en elles no ens interessa especialment...*

*...amb el llibre o sense (#)*, millor que *...amb el llibre o sense ell*.



*...la primera etapa de l'educació... els dies posteriors a aquesta etapa, a la dita etapa, millor que ...la primera etapa de l'educació... els dies posteriors a ella.*

## 25. Pronoms personals febles

a) És preferible fer servir generalment les formes plenes de tercera persona davant del verb quan comença en sibilant.

Ex.: *no se sent; se celebra; se suposa.*

S'ha de tenir en compte l'homogeneïtat d'aquest ús en un mateix text.

b) Se segueix la normativa estricta pel que fa a les reduccions, combinacions, apostrofacions, etc.

Ex.: *us n'ha tret; convèncer-se; facin-ho; digues-li-ho.*

c) Cal evitar, però, sempre que es pugui les construccions resultants de les combinacions *li hi, l'en, la'n*, etc., que són obsoletes.

## 26. Pronoms relatius

a) En les frases en què el relatiu (referit a persona) té valor d'objecte directe, és preferent l'ús de la forma *que*; només en el cas que l'oració resulti ambigua és tolerable el relatiu *qui* precedit de la preposició *a*.

Ex.: *sortirà amb l'amic que vam trobar ahir al vespre; aquell a qui obeirà el poble, millor que aquell que obeirà el poble.*

b) En les oracions substantives referides a un genèric de persona, la llengua actual vacil·la entre *que* i *qui*. La normativa recomana *qui* en lloc de *que* per distingir-les de les oracions substantives referides a un genèric de cosa o bé a una cosa o persona concretes.

Ex.: *parla'm de qui vulguis, millor que parla'm del que vulguis (de la persona); en canvi, parla'm del que vulguis (de la cosa), o bé, parla'm d'allò que vulguis; si tens dos manuals, porta'm el que t'agradi més; ha vingut el professor d'aquest any i el que ens farà classes l'any que ve.*

c) Quan es repeteix l'antecedent, o bé el substantiu no apareix formalment, casos no fixats per la normativa, es preferible utilitzar la construcció substantiu + relatiu, i no la construcció art. + *qual* + substantiu.

Ex.: *...clàusules que van ser suprimides immediatament, supressió que ha estat...*, millor que *...clàusules que van ser suprimides immediatament, la qual supressió...*

d) En general es tendeix a evitar l'ús del relatiu possessiu i a optar, si és possible, per una altra solució sintàctica que permeti una estructura més simple. La introducció de verbs com ara *tenir* o *haver-hi*, entre altres, pot ser una solució alternativa.

Ex.: *una casa que té un escut a la porta; hi ha un escut a la porta de la casa*; són preferibles a *una casa a la porta de la qual hi ha un escut*.

e) Pel que fa al relatiu neutre, es prefereix l'ús de les fórmules *cosa que* i *i això*, en lloc de *la qual cosa*.

Ex.: *tots hi van treballar, cosa que i això assegura la qualitat final del producte*; millor que *tots hi van treballar, la qual cosa assegura la qualitat final del producte*.

## 27. Pleonasmes

L'alteració de l'ordre lògic de la frase pressuposa un motiu contextual, psicològic, estilístic, etc. que té en la llengua col·loquial un rendiment expressiu. En un llenguatge formal, cal controlar aquesta situació evitant al mateix temps solucions excessivament encarcerades.

La posposició i l'anteposició d'un element de l'oració no crea cap problema quant a l'ús o l'estalvi d'elements substitutius.

Ex.: *ara ja no els hi trobo tant, d'antipàtics; a tots aquells nens, els han comprat les mateixes joguines*.

S'ha d'evitar en una frase l'ús d'un pronom relatiu i d'un altre de feble amb la mateixa funció sintàctica.

Ex.: *una obra col·lectiva a la qual hi han ajudat tots...* s'ha de substituir per *una obra col·lectiva a la qual han ajudat tots*.

Partint d'uns quants exemples, al costat de casos com el següent, clarament pleonàstic:

Ex.: *a l'Aula Magna hi farem les sessions del matí*

en trobem d'altres que no poden anar sense pronom:

Ex.: *d'aquesta època, en conservem tres documents*, millor que *d'aquesta època # conservem tres documents*; *d'això, en tenen consciència els homes*, millor que *d'això # tenen consciència els homes*.

En el primer cas es tracta de circumstancials expressats dues vegades, per tant, l'aparició del pronom és pleonàstica. En el segon cas, es tracta de complements desplaçats i, per tant, la duplicació no només no és pleonàstica, sinó que és necessària.

## I - POSSESSIUS

### 28. Norma general

S'ha d'evitar l'ús abusiu dels possessius en casos innecessaris. Les construccions alternatives són eliminar el possessiu, fer servir un pronom feble o bé recórrer al verb en lloc de posar el substantiu.

Ex.: *...es poden classificar segons la # forma i la # disposició*, millor que *...es poden classificar segons la seva forma i la seva disposició*.  
*...qualsevol partícula sòlida (...) es troba sotmesa a les forces gravitacionals que en condicionen la caiguda*, millor que *...qualsevol partícula sòlida (...) es troba sotmesa a les forces gravitacionals que condicionen la seva caiguda*.  
*...el restabliment del català com a llengua oficial i l'escola anaven contribuint a consolidar-lo*, millor que *...anaven contribuint a la seva consolidació*.

### 29. La forma *llur/s*

És preferible evitar la forma *llur/s*, excessivament encarcarada, i usar el possessiu *seu, seva*.

## J - QUANTITATIUS

### 30. Les formes *prou*, *massa*, *força*, *bastant* i *gaire*

a) S'han d'usar sempre com a formes invariables quant a gènere i nombre *prou*, *massa* i *força*; i quant a gènere, *bastant* i *gaire*.

Ex.: *aquest any s'han matriculat força alumnes als cursos d'estiu.*

b) En oracions negatives, interrogatives i condicionals, la forma *gaire* és preferible a molt.

Ex.: *que haurem d'estar-nos-hi gaire?* (i no *que haurem d'estar-nos-hi molt?*)

## K - VERBS

### 31. *Ésser* / *ser*

a) Cal usar preferentment les formes d'infinitiu *ser* i de gerundi *sent*, en lloc d'*ésser* i *essent*. No s'ha d'usar mai la forma de participi *sigut*, sinó *estat*.

Ex.: *la proposta continua sent la mateixa; la moció haurà de ser aprovada per majoria; la inauguració del cicle musical ha estat un èxit.*

b) En tots els casos la forma substantivada del verb és sempre *ésser*, i no pas *ser*.

Ex.: *els éssers vius.*

### 32. Perfet simple / perfet perifràstic

Per raons estilístiques és preferible l'ús del perfet perifràstic al sintètic. Es pot fer servir la forma simple segons el grau de formalitat del text. Cal evitar, però, de no barrejar les dues opcions en un mateix text, i evitar de coordinar-les en una mateixa frase.

Ex.: *la Junta de Govern va aprovar el pressupost*, millor que *la Junta de Govern aprovà el pressupost*.

### 33. Concordança del participi passat

En els casos en què el complement directe s'anteposa al verb s'ha de fer la concordança del participi passat sempre que el complement és femení; quan és masculí plural es fa, generalment, si hi ha vocals de suport.

Ex.: *ja l'hem rebut (el telegrama), ja l'hem rebuda (la carta); els hem vistos (els amics), les hem vistes (les pel·lícules); de cartes, n'hem rebudes tres; però de sobres n'hem rebut dos*, millor que *de sobres, n'hem rebuts dos*.

### 34. Concordança del verb amb el subjecte i amb l'objecte directe

#### a) Concordança del verb amb el subjecte

Quan es tracta d'un subjecte amb sentit col·lectiu (p. ex. *gent*), encara que formalment sigui singular, és preferible de fer la concordança en plural.

I també ho és quan aquest col·lectiu va seguit d'un complement plural.

Ex.: *un gran nombre d'estudiants es matriculen a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials*.

En els casos en què un subjecte coordinat es posposa al verb també es fa la concordança.

Ex.: *...a partir del que disposen l'OM de 27 de març de 1986 i l'addicional desena de la Llei 13/1986...*

#### b) Concordança del verb amb l'objecte directe

En casos de coordinacions disjuntives, és preferible de fer servir la forma del verb en plural.

Ex.: *es faran un o dos exàmens segons el nivell*.

### 35. *Haver-hi*

S'ha d'evitar la concordança en aquesta forma impersonal, ja sigui en present o en un altre temps verbal.

Ex.: *no hi ha més temes pendents de discussió; no hi va haver gaires intervencions durant la sessió.*

### 36. Perífrasi d'obligació

És recomanable de fer servir bàsicament la forma *haver de*, per bé que també s'admet la forma *tenir de*.

Ex.: *la matrícula s'ha de fer a partir del dia 24 d'octubre.*

El verb *caldre* té un ús preferent amb sentit de recomanació, però tot i així s'han de tenir en compte altres locucions del tipus *fer falta*, *ser necessari* i fins i tot *haver de*, segons el context.

Ex.: *...cal atendre totes les peticions que ens arribin / és necessari atendre...  
...calen nous professors per al curs vinent / fan falta nous professors per...  
...la Junta cal que prengui una decisió sobre l'afer / la Junta ha de prendre...*

Cal evitar l'ús del futur amb sentit d'obligació, i expressar aquest sentit amb el verb en present.

Ex.: *els noms dels càrrecs oficials s'escriuen amb minúscula, i no els càrrecs oficials s'escriuran amb minúscula.*

### 37. Veu passiva

L'ús de la passiva no ha de ser objecte de cap prescripció, per bé que no se n'ha d'abusar.

La passiva pot ser especialment útil en casos que permetin evitar construccions dures, com ara:

#### a) Relatiu compost

Ex.: *... import mensual de la quota la retenció de la qual se sol·licita.*

Solucions:

... *que se sol.licita que sigui retinguda.*  
... *que se sol.licita de retenir.*  
... *que se sol.licita que es retingui.*

b) Estalvi o substitució d'un possessiu gratuït

Ex.: *demanem a l'ajuntament que assumeixi els acords d'aquest simposi en el ple municipal i els doni tot el suport necessari per a la seva realització.*

Solució: *...perquè puguin ser realitzats.*

Ex.: *aquest reglament entrarà en vigor el dia de la seva publicació oficial al DOGC.*

Solució: *... el dia que serà (o que sigui) publicar al DOGC (en aquest cas aquesta solució és millor que la que ofereix l'extrapolació: el dia que el publicarà el DOGC).*

c) *Hom* i la passiva reflexa

És preferible substituir la forma impersonal *hom* per alguna construcció equivalent, com ara la construcció impersonal amb *es* o la passiva.

Ex.: *es comenta el fet que...*, i no *hom comenta el fet que...*  
*l'ala dreta de l'edifici va ser reconstruïda l'any 30*, i no *hom va reconstruir l'ala dreta de l'edifici l'any 30*.

## 38. Infinitiu

a) Infinitiu causal o temporal

Les oracions d'infinitiu amb valor temporal o causal s'han d'introduir amb la preposició *en*.

Ex.: *en aixecar-se el president, es va acabar la sessió.*

Hi ha exemples en què es fa difícil destriar el sentit temporal del causal.

Ex.: *en veure'ls tan ocupats, ens admiràvem que poguessin fer el que feien.*

En alguns casos, però, es poden trobar solucions més clares i/o sintàcticament més discriminades.

Ex.: *elles ho endevinaven i s'escriuïen quan hi pensaven / pensant-hi*, millor que *...en pensar-hi*.

b) *De* davant d'infinitiu

- És preferible d'utilitzar els infinitius amb valor de subjecte sense la preposició *de*.

Ex.: *m'agrada passejar pel jardí; prohibit afixar cartells.*

En algun cas, però, quan es tracta d'una expressió o frase que l'ús ha consagrat amb preposició s'escriu amb *de*.

Ex.: *feia goig de veure.*

- En canvi, és preferible usar la preposició *de* davant d'infinitiu amb valor de complement directe (de verbs que expressen voluntat, projecte, desig), llevat de casos que semblen feixucs.

Ex.: *va resoldre deixar-ho; han decidit canviar de parer; prometen (de) venir per l'any que ve.*

### 39. Ús de *ser* i *estar*

El criteri adoptat en aquest punt ha estat l'estudi i la classificació de Solà (1987, 13-82), el qual sintetitza les diverses aportacions anteriors sobre el problema (Badia, Vallcorba, Miquel i Planas, Ruai, etc.), fa una àmplia descripció de la utilització d'aquests dos verbs i, finalment, en presenta una proposta sistemàtica. En els casos en què aquest autor admet la doble possibilitat d'ús de *ser* o *estar*, s'adopta l'un o l'altre segons el criteri que s'exposa.

#### I. Subjectes animats

a) Amb adjectius que indiquen característiques permanents definitòries o classificatòries (*llest, savi, constant*), s'ha d'utilitzar *ser*.

Ex.: *no és gaire intel·ligent.*

b) Amb participis passats, adverbis i adjectius que indiquen qualitats o afeccions passatgeres (*animat, refredat, bé, malament, satisfet, gras*), s'ha d'utilitzar *estar*.

Ex.: *està ben embolicat.*

b') S'acosten a aquesta classe, adjectius que tradicionalment es construeixen amb *ser*, com *mort, viu, casat*.

Davant de la doble possibilitat, és preferible usar *ser*.

Ex.: *aquest noi és divorciat; no és pas mort, encara.*



c) Cal subratllar que amb certs adjectius hi ha oposició semàntica *ser* <-> *estar* (*alegre, trist, tranquil, quiet*).

Ex.: *en Pere és alegre de mena, però avui està trist.*

c') Vénen a parar a aquesta classe molts adjectius que tradicionalment no s'usaven amb *estar*: tots els adjectius que admeten la doble perspectiva "característica definitòria" / "qualitat o afecció transitòria, variable", com *jovial, vell, jove, amable, maco, lleig* (molta gent ja fa pertànyer aquesta categoria a la b): *està coix, cec, sord*, o bé no ho diferencia amb la construcció amb *ser*).

En aquests casos cal mantenir l'oposició semàntica *ser* <-> *estar*, segons que es tracti d'una característica permanent o transitòria.

Ex.: *aquest noi és maco, però amb aquestes ulleres està lleig.*

d) Amb locatius, *ser* <-> *estar* (mera localització / permanència, estabilitat, etc.), és preferible usar *ser* quan es tracta de mera localització; i *estar* quan es tracta de permanència, estabilitat.

Ex.: *ara és a Tarragona; abans treballava a la Sandoz, però ara està a la Hoechst; som a la comissió* (en aquests moments), *estem a la comissió* (en formem part).

## II. Subjectes no animats

a) Amb adjectius que indiquen característiques permanents o quan només volen expressar una qualitat definitòria o classificatòria (*bonic, car, difícil, bo, transparent*), s'ha d'utilitzar *ser*.

Ex.: *aquest llibre és barat.*

b) Amb participis passats, adverbis i adjectius que indiquen qualitats transitòries, cal usar *estar* amb participis passats i adverbis; i *ser* amb adjectius.

Ex.: *la llibreria estava tancada; la col·lecció és incompleta; l'aigua ja és calenta; l'argumentació està malament.*

c) Cal subratllar que amb algun adjectiu hi ha oposició semàntica *ser* <-> *estar* (*fluix, tort, etc.*).

Ex.: *el castell està molt alt (situació); el castell és molt alt (alçada).*

c') Eixamplament explosiu d'aquesta classe, perquè s'està potenciant l'oposició (per imitació dels animats). Els adjectius que admeten la doble perspectiva ("característica perenne, definitòria / classificatòria" vs. "qualitat variable, constatació personal de qualitat"): *espès, bulliciós, net, brut, flonjo, humit*.

En aquests casos és preferible l'ús de *ser*.

Ex.: *aquest pis és humit, no hi toca mai el sol; han fregat el pis i encara és humit.*

d) Amb locatius, s'ha d'utilitzar *ser*, malgrat que la possibilitat de suposar elidit un participi afavoreix l'ús d'*estar*.

Ex.: *Menorca és més al nord que Mallorca, i no Menorca està més al nord que Mallorca.*

### III. Sintagmes preposicionals i assimilables

En molts casos és violent posar-hi *ser*, però en d'altres encara és normal al costat d'*estar* (*a l'abast, a la recta final, a la venda, a la vista*). Cal tendir, però, a usar *estar*.

Ex.: *el catàleg està a disposició dels clients* (i no *el catàleg és a disposició dels clients*).

### IV. Ni *ser* ni *estar*

En certs casos és possible evitar l'ús de *ser* i *estar* i fomentar les possibilitats de verbs com *anar, arribar, haver-hi, trobar-se*.

Ex.: *el teu amic sempre va a la moda*, en lloc de *...sempre està a la moda. quan arribarem al despatx, ja et telefonarem*, en lloc de *quan serem al despatx...*

*que hi ha en Joan?*, en lloc de *que hi és en Joan?*

*segons els antecedents que hi ha en aquesta secretaria*, en lloc de *...que són en aquesta secretaria.*

*en aquells moments el gerent es trobava a París*, en lloc de *...era a París.*

## 40. Subordinades temporals

En les subordinades temporals amb expressió de futur, cal mantenir el matís diferencial d'ús del futur d'indicatiu per a una expressió més segura i del present de subjuntiu per a una expressió més problemàtica.

Ex.: *quan ho haurà vist, hi donarà l'aprovació; després que hauran arribat, farem els preparatius; quan acabi la feina (si és que l'arriba a acabar mai), ja li pagarem.*

#### 41. Subordinades condicionals

En les subordinades condicionals amb expressió de futur, cal tenir en compte si es vol expressar una acció o un estat probable o improbable. Si es tracta d'un fet probable, el verb de l'oració subordinada va en present d'indicatiu i, per tant, el de l'oració principal en futur. Si es tracta d'un fet improbable, el verb de la subordinada va en imperfet d'indicatiu o de subjuntiu i el de la principal en condicional.

*Ex.: si el director cessa per renúncia, assumirà les seves funcions el membre més antic del Consell de Direcció; si hi havia (o hagués) culpa per part del becari se li podria exigir la devolució dels pagaments rebuts anteriorment.*

#### L - ADVERBIS

#### 42. Adverbis en *-ment*

En els casos en què apareixen seguits dos o més adverbis acabats en *-ment* és recomanable, en general, de no suprimir la terminació, sinó repetir-la en cada cas.

*Ex.: breument i contínuament.*

#### 43. El *no* expletiu i els verbs de temor

Per desfer ambigüitats, les oracions subordinades complements d'un verb de temor es construeixen preferentment en indicatiu o en futur hipotètic en lloc de subjuntiu precedit de *no*, i només amb la partícula *no* si la frase és negativa. Les formes de subjuntiu es consideren secundàries.

*Ex.: tinc por que arribaran aviat, millor que tinc por que no arribin aviat; tinc por que no arribaran a temps; tenia por que arribarien en aquell moment, millor que tenia por que no arribessin en aquell moment; tenia por que no arribarien a temps.*

#### 44. La negació amb els mots *mai, res, cap, gens, enlloc* i *ningú*

L'ús de la partícula *no* amb aquests mots negatius és obligatori quan l'ordre de la frase és l'habitual.

Ex.: *no l'hem trobat enlloc; no l'hem vist mai.*

Si aquests mots precedeixen el verb, també es manté la partícula *no* en els casos de frases interrogatives o condicionals.

Ex.: *mai no hi has anat?; si cap d'ells no l'ha vist, deu estar malalt.*

Quan hi ha un desplaçament d'aquests mots al començament de la frase, en general no cal emprar la partícula negativa.

Ex.: *heu trobat en Pere? L'hem buscat pertot arreu i enlloc l'hem vist.*

## M - PREPOSICIONS

### 45. A i en en els locatius

a) Si el locatiu és un topònim va precedit sempre per *a*, tant si expressa direcció com situació.

Ex.: *anar a Barcelona; estar-se a Barcelona.*

b) Davant d'article definit (sobretot *la, les, l'*) i interrogatiu, és preferent *a* en sintagmes que expressen situació.

Ex.: *els hem trobat al carrer; són als baixos de l'edifici; a quin departament treballa?; estudia a l'habitació.*

Però davant d'article masculí no apostrofat (*el, els*) també és lícit usar *en*.

Ex.: *treballa en el taller; cada any hi ha incendis en els boscos.*

c) Davant del pronom relatiu, la preposició és sempre *en*.

Ex.: *l'ambient en el qual es mou...*

d) Davant d'article indefinit, dels demostratius i indefinits se segueix la norma següent:

- Per expressar direcció o moviment, s'empra exclusivament la forma *a*.

Ex.: *vam traslladar-nos a una casa més gran; han arribat a un lloc molt fosc.*

- Per expressar situació, s'empra exclusivament la forma *en*.

Ex.: *ens hem reunit en una sala del primer pis.*

#### 46. L'expressió del temps

a) Per expressar l'any en què s'esdevé un fet s'utilitza l'article masculí *el* o l'expressió *l'any*.

Ex.: *Fabra va néixer l'any 1868; el 1977 va obtenir el premi Thibaud.*

b) Per expressar el dia en què s'esdevé un fet, s'utilitza l'article masculí *el* o bé l'expressió *el dia*.

Ex.: *inauguració celebrada el 29 de març; proposta aprovada el dia 7 d'abril.*

Cal tenir en compte que els noms dels dies de la setmana, quan funcionen com a adverbis, no van acompanyats de l'article si es tracta del dia de la setmana justament anterior o posterior.

Ex.: *dijous hi ha un examen parcial* (si es tracta de dijous que ve).

Però sí que en porten si es tracta d'un fet habitual.

Ex.: *vaig a la Universitat els dilluns i els divendres.*

c) Per expressar el mes en què s'esdevé un fet, s'utilitza l'article masculí *el* o l'expressió *el mes de*, precedits de la preposició *a*. En els casos en què portin article indeterminat o algun complement van sense preposició.

Ex.: *el maig de 1968 va nevar; les classes comencen al mes d'octubre, les pràctiques es faran el març vinent.*

d) Per expressar el segle en què s'esdevé un fet, s'utilitza l'article *el* precedit de la preposició *en*, o bé l'expressió *en el segle*.

Ex.: *la Revolució Francesa va tenir lloc en el XVIII / en el segle XVIII.*

e) Quan s'expressa el període en què ocorre un fet, s'utilitza l'esquema: *de(l)...*  
*a(l)...*

Ex.: *de dilluns a divendres; del 15 de maig al 30 de juny; del 1962 al 1977.*

f) Quan es vol expressar el període de temps aproximat en què ocorre un fet, sense precisar-ne els límits, es fa servir la preposició *per* seguida del període de temps.

Ex.: *vindrà per Nadal; pel maig, cada dia un raig.*

#### 47. Ús de *fins* i *fins a* en expressions de temps i de lloc

a) La presència de (*fins*) *a* comporta la presència de (*des*) *de*.

Ex.: *el Congrés durarà (des) del 4 (fins) al 10 de juny; no es pot aparcar (des) de les 9 h (fins) a les 20 h.*

b) S'utilitza *fins* seguit de preposició o locució prepositiva segons que, en absència de *fins*, una expressió vagi o no vagi precedida de la mateixa preposició o locució prepositiva.

Ex.:

*Vindrà a la tarda, al vespre.*

*No vindrà fins a la tarda, fins al vespre.*

*Vindrà per Nadal.*

*No vindrà fins per Nadal.*

*Vindrà després de Pasqua.*

*No vindrà fins després de Pasqua.*

*Vindrà demà, dilluns, la setmana que ve, el 1990.*

*No vindrà fins demà, fins dilluns, fins la setmana que ve, fins el 1990.*

*La comitiva s'aturarà davant del monument, molt a prop del teatre, en aquella esplanada, al final del carrer.*

*La comitiva no s'aturarà fins davant del monument, fins molt a prop del teatre, fins en aquella esplanada, fins al final del carrer.*

c) En aquells casos en què no sigui possible l'absència de *fins*, es manté sempre la forma composta *fins a*.

Ex.: *va vetllar la mare malalta fins a la mort; ha insistit fins a aconseguir-ho; la Universitat estarà tancada fins al setembre; el malalt no durarà fins a Nadal; comptarem fins a vint; la sessió s'ajorna fins a la setmana que ve; matrícula oberta fins al 13 de maig.*

#### 48. A o de davant infinitiu

Davant d'infinitiu, es tendeix a usar les preposicions *a* i *de* i no *amb* en complements que estarien en el límit estricta entre el règim preposicional i el circumstancial.

Ex.: *n'hi ha prou amb això*, però *n'hi ha prou de fer-se càrrec del grau de castellanització*; *no en tenia prou amb això*, *amb el fet d'estimar-te*.

#### 49. Canvi i caiguda de preposicions

Quant al sistema de canvi i caiguda de preposicions, es pot recórrer a un seguit de construccions (infinitius, gerundis, relatius, substantius i locucions) per tal d'evitar construccions dures, ambigüitats, etc.

Ex.: *ell, rebec # (o bé, al fet) que se l'obligui...*; *aquest testament avisa la societat # (o bé, del fet) que encara no està organitzada...*; *gasta tant a vestir (o bé, en roba)*.

#### 50. Construccions hipotètiques

En les construccions hipotètiques és recomanable recórrer igualment a solucions menys forçades.

Ex.: *que el científic dubti un xic sobre la conveniència de... és millor que (sobre / #) si convindria...*  
*...no puc donar raó dels motius, de les causes / de per què així és així.*  
*...es distingeixen per com separen... / per la manera de separar... / pel fet de separar...*

#### 51. Per i per a

Pel que fa a les preposicions *per* i *per a*, se segueix la proposta de Coromines (1971). Es manté, doncs, l'oposició *per* <-> *per a* davant d'elements nominals tenint en compte la noció de causa i finalitat. En els altres casos (davant de conjunció i d'infinitiu) s'usa solament la forma *per*.

Cal remarcar que és menys nítida la frontera *per* / *per a* quan l'element nominal de la dreta de la preposició és inanimat.

Ex.: *hem anat a veure el metge per ell (perquè hi insistia) / he comprat un vestit per a ell.*  
*...manca de flexibilitat per a la vila olímpica.*  
*...tasca per al catalanisme.*

## N - CONJUNCIONS

### 52. Coordinació de sintagmes nominals

a) És convenient que els sintagmes nominals vagin precedits d'article en el cas que es presenti una coordinació de dos o tres d'aquests elements i que el primer el necessiti. No obstant això, com més afins siguin els conceptes coordinats, més es justifica l'article únic al començament.

S'ha de tenir en compte, però, que un únic article no hauria de determinar substantius de gènere o nombre diferent. I que és millor repetir-lo quan la forma gràfica és distinta.

Ex.: *el professorat, l'alumnat i el personal no docent de la Universitat...; la vigilància i el control; les abreviatures i sigles que es recullen...*

b) És preferible també repetir la preposició en el cas de dos o tres sintagmes nominals coordinats, sobretot quan la forma gràfica és diferent.

Ex.: *la seguretat a les ciutats i als pobles; les denominacions d'assignatures i de màsters.*

c) Quan dins d'un mateix sintagma nominal hi ha una enumeració de substantius de gèneres diferents determinats per un mateix adjectiu és recomanable de fer servir la forma no marcada, és a dir, la masculina i no seguir el criteri de proximitat. Per tal d'evitar casos molt durs és millor, si és possible, posar l'adjectiu darrera un nom masculí.

Ex.: *...en situacions i contextos distints.*  
*...particions i reagrupaments realitzats per l'investigador.*

També cal tenir en compte aquest criteri en el cas d'oracions de relatiu compost.

Ex.: *...permet reagrupar individus o observacions entre els quals s'ha definit una distància.*



## O - CONVENCIONS GENERALS

### 53. Signes de puntuació

#### a) Interrogació i admiració

Com a criteri general cal posar només el signe interrogatiu final. Però, és recomanable d'utilitzar el signe d'interrogació inicial quan la frase és llarga (ocupa més d'una línia), té puntuació a dins, etc., i no conté un pronom o un adverbi interrogatiu.

*Ex.: ¿Com podríem comparar dos textos si les decisions preses durant el període d'enregistrament, que pot durar mesos, han anat malament?*

En frases admiratives o exclamatives, generalment, només cal posar el signe d'admiració final.

#### b) Punt

En casos d'enumeracions, cal posar punt quan es tracta de frases o enumeracions que tenen algun tipus de puntuació (i en aquest cas la lletra inicial s'escriu amb majúscula); i només s'ha de posar punt final en acabar-se tota l'enumeració quan es tracta de sintagmes (en aquest cas la lletra inicial s'escriu amb minúscula), no de frases.

*Ex.: S'escriuen amb minúscula:  
el romanticisme  
el darwinisme  
el realisme  
l'impressionisme.*

També cal tenir en compte que els títols i subtítols d'un text no porten punt final, tot i que en el seu interior hi pugui haver algun tipus de puntuació.

*Ex.: Ús de la cursiva, de la negreta i de les cometes  
Fluïdodinàmica. Tipus principals de flux i formes de fons*

#### c) Coma

En l'encapçalament de cartes o altres escrits és preferible de posar coma darrera del vocatiu.

*Ex.: Benvolgut amic,  
Durant els últims anys...*

D'altra banda, cal tenir en compte que es pot separar per una coma el subjecte del seu verb (contradiant la norma general) bàsicament en dos casos:

- Quan el subjecte és molt llarg o complex, això és, si és una oració, si conté un complement llarg (tota una oració), o bé si és una enumeració o coordinació de molts elements.

- Quan està tematitzat.

Ex.: *Molts alumnes que es matriculen amb la idea d'obrir un despatx o d'entrar en una escola, no tenen cap interès a aprendre.*

#### 54. Ús de la cursiva, de la negreta i de les cometes

a) Cursiva

S'utilitza en els casos següents:

- Títols i subtítols de llibres: obres literàries, científiques i tècniques.

Ex.: *Solitud*, de Víctor Català; *Gramàtica catalana*, de Pompeu Fabra; *Toponímia i cartografia: Assaig de sistematització*, de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

- Noms de diaris, revistes i publicacions periòdiques en general.

Ex.: el *Diari de Barcelona* no du aquesta notícia; un article d'*Els Marges*.

- Títols de fullets, prospectes, catàlegs, etc.

Ex.: *Cursos de llengua catalana. Estiu 1990*

- Noms o títols d'obres d'art (pintura, escultura, música, etc.).

Ex.: la *Novena Simfonia* de Beethoven; *Les senyorettes d'Avinyó* de Picasso; *El desconsol* de Clarà.

- Títols de pel·lícules.

Ex.: *To be or not to be*; *Allò que el vent s'endugué*.

- Noms de vaixells, avions i altres vehicles.

Ex.: el *Titanic*; l'*Orient Express*.

- Frases i locucions llatines no catalanitzades.

Ex.: *in extremis*, *in articulo mortis*, *doctor honoris causa*.

- Frases, paraules o expressions en un altre idioma.

Ex.: el *savoir faire*, el *new look*.

- Paraules no normatives.

Ex.: aquell noi *s'enrotlla* molt.

- Paraules que es volen remarcar dins del text.

Ex.: l'Estat ja no és només *protector* de béns i llibertats sinó *prestador* de serveis.

- Paraules o frases que s'usen com a noms en si mateixes, és a dir, amb sentit metalingüístic.

Ex.: el verb *menjar* pot tenir un ús transitiu.

- El nom científic de les espècies vegetals i animals.

Ex.: el rovelló (*Lactarius sanguifluus*).

Cal recordar que els malnoms, sobrenoms i àlies, i els noms d'entitats, empreses i organismes en d'altres llengües no s'han d'escriure amb cursiva, sinó amb rodona.

## b) Negreta

S'utilitza en subtítols de capítols o apartats, etc.

Ex.: **El context i el pretext** és un apartat del capítol "Qui té por de qui al País Valencià" del llibre *Dir la realitat*, de Lluís V. Aracil.

## c) Cometes

S'utilitza en els casos següents:

- Títols de temes de conferències.

Ex.: el títol de la conferència serà "Noves perspectives de la traducció".

- Títols de capítols d'un llibre.

Ex.: el capítol segon, "Sobre l'adquisició i desenvolupament del llenguatge", tracta de...

- Títols d'articles en diaris i revistes.

Ex.: l'article del diari "La conversa a dues llengües" proposa...

- Paraules o frases escrites amb doble sentit o emprades en una accepció especial.

Ex.: Vicenç Villatoro parla de "fatiga de la catalanitat"...

- Cites textuais

Ex.: "En principi, ni el subjecte ni els complements no poden separar-se del verb amb comes. Però en algun cas sí que podem posar coma entre el subjecte i el verb." (SOLÀ, 1990).

En canvi, el nom de les col·leccions de llibres i el títol de cursos, projectes, beques, etc. s'han de posar en lletra rodona.

## 55. Criteris de traducció

### a) Toponímia

- Toponímia catalana

Pel que fa a municipis i comarques se segueixen les llistes oficials. Per al Principat, les normes de l'Institut Cartogràfic i el DOGC, llistes aprovades per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Per a les Illes Balears, el Decret 36/1988, de 14 d'abril, pel qual es publiquen les formes oficials dels topònims de les Illes Balears. Per al País Valencià, el document *Denominació actual dels municipis de la Comunitat Valenciana i tràmits per a la seva alteració*.

- Toponímia no catalana

Se segueix el criteri de tradició i, si no n'hi ha, es respecta la forma original segons la designació oficial, és a dir, no es tradueix. Quant als topònims de països que tenen alfabet diferents del llatí se segueix el criteri de la GEC i l'*Atles*: simple transcripció o adaptació a la grafia i fonètica catalana.

Pel que fa a accidents geogràfics, es tradueix el genèric si no forma part del topònim pròpiament dit. En general cal seguir el criteri de la GEC i l'*Atles*.

### b) Antroponímia

- Cal respectar l'accentuació castellana en els cognoms castellans. Només si la persona interessada ho expressa explícitament, s'hi apliquen les regles d'accentuació en català. Es mantenen els noms de pila en la llengua en què vinguin escrits, i sobretot, es vetlla per la coherència del text.

- Cal traduir els noms de reis, famílies reials i papes. Si es tracta de noms estrangers, corresponents a altres alfabet diferents del llatí, se segueix la transcripció de la *Gran Enciclopèdia Catalana*, dels mitjans de comunicació, etc.

- Cal vigilar el fet que els noms d'un mateix text vagin tots abreujats o no hi vagin.

Ex.: *Els alumnes J.M. Montcada, N. Rius i M. Solà*, o bé, *Els alumnes Josep Maria Montcada, Núria Rius i Marta Solà*.

c) Altres noms propis

Cal traduir:

- Noms de partits polítics, excepte quan hi hagi tradició de no fer-ho.

Ex.: *Partit Comunista*, però *Alianza Popular*.

- Noms de museus, palaus, patronats, fundacions, col·legis professionals, arxius i altres institucions, llevat d'algun cas de noms de llarga tradició.

Ex.: *Palau de Congressos*, *Museu del Prado*, *Col·legi d'Advocats*, però *British Museum*.

- Noms de tribunals i audiències, fons, federacions esportives, associacions.

Ex.: *Tribunal de Comptes*, *Fons de Compensació Interterritorial*, *Federació Espanyola de Futbol*, *Associació Europea Internacional d'Educació (EIEA)*.

Encara que en alguns casos la sigla no coincideixi amb el nom, es tradueix la designació oficial i es manté sense traduir la sigla.

- Noms d'institucions i organismes de l'administració pública i dependències d'aquests, comissions, etc.: universitats, departaments, facultats, comissions de professorat.

Ex.: *la Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona*, *la Universitat de Saragossa*, *el Ministeri d'Educació i Ciència*, *la Direcció General d'Administració Local de l'Estat* (si s'ha de distingir de la de Catalunya), *Comissió de Política Lingüística*, *Laboratori de Recerques sobre Tecnologies i Processos de Conversió de la Universitat de Sherbrooke*.

- Noms genèrics de vies urbanes.

Es tradueixen llevat dels casos en què es coneixen internacionalment amb el nom d'origen.

Ex.: *carrer de Rivoli*, *de Serrano*, *plaça de la Castellana*, però *Times Square*, *Alexanderplatz*.

- Noms d'obres d'art.

- Obres plàstiques (pintura, escultura, arquitectura, etc.).

Com a criteri general es tradueixen, excepte els casos en què es coneixen internacionalment amb el nom d'origen.

Ex.: *Les senyorettes d'Avinyó, El pensador, el Sagrat Cor de París, la torre de Pisa, els Invàlids de París, però el Duomo de Florència.*

- Representacions i obres musicals.

Quant a les representacions es respecta el nom d'origen de les obres sempre que coincideixi amb la llengua en què es representen.

En les obres musicals, en casos de comprensió i reproducció difícil, es tradueix el nom de l'obra literalment i es fa constar també el nom original. Cal tenir en compte el criteri de tradició, sobretot en el cas de les òperes.

Ex.: *Don Giovanni, Der Fliegende Holländer (L'holandès errant), Così fan tutte, Die Zauberflöte (La flauta màgica).*

- Títols de pel·lícules.

Cal posar en català el títol de les pel·lícules que han estat doblades en català; si es projecten en versió original, no es tradueix (pot posar-se, però, la traducció literal en català entre parèntesis).

Ex.: *Blade Runner, Allò que el vent s'endugué, Mistery Train.*

- Títols d'obres literàries, científico-tècniques que tinguin versió catalana. En els altres casos es respecta el títol original.

Ex.: *El pèndol de Foucault, però L'étude des postes de travail.*

- Títols de conferències i ponències.

Cal posar-los en la llengua en què es fa la conferència. Si convé, se'n pot posar la traducció literal entre parèntesis.

Ex.: *"Generalized Quantifiers in Natural Language"*

- Noms de congressos, simposis, setmanes i fires.

Es tradueixen com a criteri general. En casos d'ambigüitat o de dificultat d'identificació, és recomanable o bé de posar entre parèntesis la versió original la primera vegada que apareix en el text, o bé de posar a continuació del nom la ciutat on s'ha realitzat.

Ex.: *III Certamen de Joves Investigadors, III Trobades Europees d'Ensenyament Superior (3èmes Rencontres Européennes de l'Enseignement Supérieur), 42a Conferència Internacional d'Intercanvi Educacional a Nova York.*

- Noms de beques, programes, projectes, assignatures i cursos.

Ex.: *Programa d'Accions Integrades d'Investigació Científica i Tècnica entre Espanya i la República Federal d'Alemanya, Premi Nacional Santiago Ramón y Cajal, Projecte Inici de Curs.*

- Noms de lleis, decrets, etc.

Ex.: *Llei de reforma de l'ensenyament secundari, Llei d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE).*

- Cal tenir en compte que en les referències i citacions bibliogràfiques el lloc d'edició, la data, la sèrie, el volum, la pàgina, i d'altres informacions addicionals (en premsa, tesi doctoral, etc.) s'han de posar en la llengua en què es fa la bibliografia.

Es deixen en la llengua original:

- Noms d'organismes i institucions de caràcter privat que constitueixen noms amb marca registrada.

Ex.: *Banco Español de Crédito, El Corte Inglés.*

- Noms de celebracions populars del tipus:

Ex.: *la Feria de San Isidro, la Feria de Abril.*

## 56. Tractaments

- En llenguatge administratiu, s'empra preferentment el tractament de *vós*; només en casos molt formals, com el saluda, el tractament és de *vostè*.

- En general, és recomanable no usar els articles personals. El tractament emprat en llenguatge administratiu és *senyor/senyora*, i no *en/na*.

- És recomanable restringir l'ús dels tractaments protocol·laris en els textos, tant orals com escrits, d'alt grau de formalitat. No és adequat emprar-los en documents de tràmit, com l'ofici o la convocatòria, i sí que ho és, en canvi, en els actes d'investidura de doctor *honoris causa*, la inauguració de cursos acadèmics, etc.

- Per als tractaments protocol·laris dels càrrecs civils, militars i religiosos, vegeu l'apèndix II.

## 57. Xifres

- Del zero al vint, s'escriuen amb lletres; a partir del vint-i-u, amb números.
- Pel que fa al punt entre les xifres, cal posar-lo quan es tracta de quantitats, però no en altres casos:

Ex.: *el pressupost va pujar a 2.105.000 PTA*  
*el núm. 1400 de la Gran Via de les Corts Catalanes*  
*tel. 318 42 33*  
*DNI: 42 154 376*

- Els decimals se separen amb coma i els milers i milions se separen amb punt.

Ex.: *0,3 mm de gruix*  
*el preu de la matrícula és de 12.000 PTA*

## 58. Guionets

En general se segueix la normativa. Per a casos fluctuants es pot tenir en compte el document *Recomanacions per a l'ús del guionet en la terminologia*. Consell Supervisor del TERMCAT, 1988.

## 59. Majúscules i minúscules

Vegeu el document *Proposta d'ús de majúscules i minúscules*. Barcelona: Servei de Llengua Catalana, Universitat de Barcelona, 1990.

## 60. Abreviatures, sigles i símbols

Vegeu el document *Proposta d'abreviatures, sigles i símbols*. Barcelona: Servei de Llengua Catalana, Universitat de Barcelona, 1990.

## 61. Normes de citació bibliogràfica

Vegeu el document *Críteris per a la presentació de bibliografia*. Barcelona: Servei de Llengua Catalana, Universitat de Barcelona, 1990.



## Apèndix I

### Estrangerismes: formes adoptades

derbi	( <i>derby</i> )
espònsor	( <i>sponsor</i> )
espot	( <i>spot</i> )
esquetx	( <i>sketch</i> )
estalinisme	( <i>stalinisme</i> )
estand	( <i>stand</i> )
estànding	( <i>standing</i> )
estatus	( <i>status</i> )
estrès	( <i>stress</i> )
hàndicap	( <i>handicap</i> ): la hac s'hi manté aspirada
hàpening	( <i>happening</i> ): la hac s'hi manté aspirada
ítem	( <i>item</i> )
màrqueting	( <i>marketing</i> )
màster	( <i>master</i> )
pàrquing	( <i>parking</i> )
plàning	( <i>planning</i> )
rànquing	( <i>ranking</i> )



## Apèndix II

### Tractaments protocol·laris

#### Càrrecs universitaris

Excel·lentíssim/a i Magnífic/a Senyor/a  
(Excm. i Magfç. Sr. / Excma. i Magfca. Sra.)

rector/a

Excel·lentíssim/a Senyor/a  
(Excm. Sr. / Excma. Sra.)

vice-rector/a

d'Universitats

president/a del Consell

Il·lustríssim/a Senyor/a  
(Im. Sr. / Ima. Sra. o bé Il·lm. Sr. / Il·lma. Sra.)

gerent

president/a de divisió

degà/ana

director/a d'escola  
universitària

Molt Il·lustre Senyor/a  
(M. I. Sr. / M. I. Sra.)

secretari/ària general

#### Càrrecs de Catalunya

Molt Honorable Senyor/a  
(M. H. Sr. / M. H. Sra. o bé M. Hble. Sr. /  
M. Hble. Sra.)

president/a de la  
Generalitat

president/a del Parlament

ex-president/a de la  
Generalitat

ex-president/a del  
Parlament

Honorable Senyor/a  
(H. Sr. / H. Sra. o bé Hble. Sr. / Hble. Sra.)

conseller/a de la  
Generalitat

ex-conseller/a de la  
Generalitat

Consultiu

president/a del Consell

Excel·lentíssim/a Senyor/a  
(Excm. Sr. / Excma. Sra.)

alcalde de Barcelona

delegat/ada general del  
govern de l'Estat

governador/a civil

president/a de la  
Diputació de Barcelona

president/a i fiscal de  
l'Audiència Territorial

president/a del Tribunal  
Suprem de Justícia

president/a i  
ex-president/a dels altres  
organismes territorials  
elegits per sufragi  
universal que tinguin  
Barcelona per capital

Il·lustríssim/a Senyor/a  
(Im. Sr. / Ima. Sra. o bé Il.lm. Sr. / Il.lma. Sra.)

alcalde (llevat del de  
Barcelona)

delegat/ada dels ministeris

president/a de les  
Diputacions de Girona,  
Lleida i Tarragona

secretari/ària general de  
l'Ajuntament de Barcelona

president/a dels consells  
comarcals

Il.lustre Senyor/a  
(I. Sr. / I. Sra. o bé Il.ltre. Sr. / Il.ltre. Sra.)

diputat/ada

membre del Consell  
Consultiu

senador/a

síndic/a de greuges

president/a i  
ex-president/a d'altres  
organismes territorials  
elegits per sufragi  
universal amb seu a  
Tarragona, Lleida o Girona

jutge de districte

## **Càrrecs de la resta de l'Estat**

### Civils

Senyor/a  
(Sr. / Sra.)

rei/reina

príncep/princesa

Excel·lència

cap d'Estat

president/a del Govern

ministre/a

president/a del Tribunal  
Suprem

Excel.lentíssim/a Senyor/a  
(Excm. Sr. / Excma. Sra.)

president/a del Senat

president/a de les Corts

governador/a civil

delegat/ada del Govern

president/a de les  
diputacions

ambaixador/a

president/a i fiscal de les  
audiències territorials

Il.lustríssim/a Senyor/a  
(Im. Sr. / Ima. Sra. o bé Il.lm. Sr. / Il.lma Sra.)

subdirector/a general

director/a general

alcalde

jutge de Primera Instància

delegat/ada provincial

director/a d'institució

comissari/ària de policia

### Militars

Excel.lentíssim Senyor  
(Excm. Sr.)

capità general

tingent general amb  
comandament o laureat

governador militar

Il.lustríssim Senyor  
(Im. Sr. o bé Il.lm. Sr.)

coronel

tinent coronel

### Religiosos

Eminentíssim i Reverendíssim  
(Emm. i Rvndm.)

cardenal

Excel.lentíssim/a i Reverend/a  
(Excm. i Rvnd. / Excma. i Rvnda.)

arquebisbe

bisbe

nunci apostòlic

prelat

abat/abadessa

Il.lustríssim/a Senyor/a  
(Im. Sr. / Ima. Sra. o bé Il.lm. Sr. / Il.lma. Sra.)

superior/a general

Reverend Senyor  
(Rvnd. Sr.)

rector

sacerdot

Reverend/a Senyor/a  
(Rvnd. Sr. / Rvnda. Sra.)

religiós/osa





## BIBLIOGRAFIA

### O. Criteris generals

Hem optat per incloure en primer lloc una bibliografia ordenada temàticament (segons la mateixa ordenació dels epígrafs presentats en els *Criteris lingüístics*) perquè és molt més manejable i, per tant, més útil si es vol consultar la font original. A més, bona part de la bibliografia utilitzada en la redacció del llibre d'estil només n'afectava un punt concret, i això ha permès de fer una bibliografia molt més genèrica a l'apartat 2 i estalviar-nos referències concretes innecessàries a la bibliografia general.

Hi ha, però, una bibliografia essencial (FABRA, 1956; COROMINES, 1971; DGLC; etc.), la considerada "normativa", que òbviamment ha estat consultada en tots els casos i, per aquesta raó, generalment no és inclosa en la bibliografia temàtica, però sí en la general.

Finalment, també cal dir que hi ha força punts on hi ha una aportació personal, elaborada a partir de la bibliografia existent, i de la qual no podem donar referència. En tot cas, confiem que aquesta presentació permetrà de tenir més clars els punts de referència utilitzats, i així el contingut d'aquests *Criteris* podrà ser més fàcilment discutit i, doncs, actualitzat i millorat.

## I. Bibliografia temàtica

### A - APOSTROFACIÓ

BENET, M. "L'apòstrof en certs manlleus". *Llengua i Administració [LA]*. Núm. 14, 10-1984, pàg. 7.

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987, pàg. 53-54.

FABRA, P. *Converses filològiques II*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 532-534.

JANÉ, A. *Aclariments lingüístics I*. Barcelona: Barcino, 1973, pàg. 50.

MARÍ, I. "Alguns dubtes sobre l'apòstrof I". *LA*. Núm. 24, 8/9-1986, pàg. 6.

MARÍ, I. "Alguns dubtes sobre l'apòstrof II". *LA*. Núm. 25, 11-1986, pàg. 7.

MESTRES, J. M. "Les sigles i l'apòstrof". *LA*. Núm. 37, 11-1989, pàg. 6.

RUAIX, J. *El català/1: Temes introductoris, fonètica i ortografia*. 3a ed. Moià: Josep Ruaix ed., 1987, pàg. 124-125.

### B - ORTOGRAFIA DELS MANLLEUS

BRUGUERA, J. *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985, pàg. 91-99. (Biblioteca Universitària, 1).

"Declaració sobre una política relativa al manlleu de formes lingüístiques estrangeres I". *LA*. Núm. 2, 6-1982, pàg. 8.

"Declaració sobre una política relativa al manlleu de formes lingüístiques estrangeres II". *LA*. Núm. 3, 9-1982, pàg. 7.

"Declaració sobre una política relativa al manlleu de formes lingüístiques estrangeres III". *LA*. Núm. 4, 11-1982, pàg. 6.

TERMCAT. *Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana*. Barcelona: Termcat, Consell Supervisor, 1990. (Criteris lingüístics per a la terminologia, 1).

## C - LLATINISMES

BRUGUERA, J. *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985, § 131. (Biblioteca Universitària, 1).

Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu [CALA]. *Acta*. [Document fotocopiats] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Direcció General de Política Lingüística. Núm. II, 1986.

## D - CASTELLANISMES

BRUGUERA, J. *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985, § 91. (Biblioteca Universitària, 1).

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987, pàg. 42-43.

RUAIX, J. *El català/3: Lèxic i estilística*. Moià: Josep Ruaix ed., 1986, pàg. 120-137.

## E - LA FORMACIÓ DELS PLURALS

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987, pàg. 31.

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], § 34.

## F - LA FORMACIÓ DELS FEMENINS DELS NOMS DE PROFESSIONS, CÀRRECS, TITULACIONS I OFICIS

DUARTE, C. "La discriminació per raó de sexe en el llenguatge administratiu". *LA*. Núm. 21, 1-1986, pàg. 3.

DUARTE, C. "La discriminació per raó de sexe en el llenguatge administratiu". *LA*. Núm. 22, 4-1986, pàg. 4.

DUARTE, C. "La discriminació per raó de sexe en el llenguatge administratiu". *LA*. Núm. 23, 6/7-1986, pàg. 4.

DUPUIS, H. "Les leaders d'opinion et la féminisation des titres: une étude exploratoire". *Terminogramme*. Núm. 28, 1985.

GARCÍA MESSEGUER, A. *Lenguaje y discriminación sexual*. Madrid: Cuadernos para el diálogo, 1977.

JANÉ, A. "Homes i dones". *Avui*. 14-4-1983.

OFFICE DE LA LANGUE FRANÇAISE. *Titres et fonctions au féminin: d'orientation de l'usage*. [Text mecanografiat] Québec: 1986.

PLAZA I ARQUÉ, C. "La llengua i les dones, la llengua de les dones". *Escola Catalana*. Núm. 212, 1985, pàg. 6-9.

PLAZA I ARQUÉ, C. "La llengua i les dones, la llengua de les dones". *Escola Catalana*. Núm. 214, 1985, pàg. 6-20.

## G - L'ARTICLE DAVANT DE NOMS DE LLOC

CALA. *Majúscules i minúscules*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1989. (Estudis i propostes, 1).

COROMINES, J. *Estudis de toponímia catalana*. Barcelona: Barcino, 1965.

INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA [ICC]. *Toponímia i cartografia: Assaig de sistematització*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques; ICC, 1985. (Sèrie Manuals, 1).

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. "Les comarques i l'article: una recomanació". *LA*. Núm. 32, 7/8-1988.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 59-60.

## H - PRONOMS

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. I, pàg. 165-263. (Manuales, 10).

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], pàg. 60-71; 92-96.

---- *Converses filològiques I*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 210-211, 423-432.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 70-93.

SOLÀ, J. *Estudis de sintaxi catalana/1*. 4a ed. Barcelona: Edicions 62, 1985, pàg. 103-138.

----- *Estudis de sintaxi catalana/2*. 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1982, pàg. 7-55.

## I - POSSESSIUS

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. I, pàg. 219-223. (Manuales, 10).

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 44-47.

## J - QUANTITATIUS

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. I, pàg. 231-235. (Manuales, 10).

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], § 38.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 50-51.

## K - VERBS

### 34. Concordança del verb amb el subjecte i amb l'objecte directe

FABRA, P. *Converses filològiques I*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 251.

LA. "Problemes de concordança". Núm. 19, 9-1985, pàg. 3.

### 37. Veu passiva

CAMPS, O. "La veu passiva i l'extrapolació". LA. Núm. 3, 9-1982, pàg. 3-4.

----- "No ho sabíeu?". LA. Núm. 10, 2-1984, pàg. 3.

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], § 101; ap. XVIII.

TORRENTS, R. "Utilitat de la passiva". *LA*. Núm. 28, 9/10-1987, pàg. 3.

### 39. Ús de *ser* i *estar*

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. I, pàg. 147-171. (Manuales, 10).

FABRA, P. *Converses filològiques I*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 465, 473, 476, 477.

MIQUEL I PLANAS, M. "Notes sobre el sistema verbal català". *Butlletí interior dels Seminaris de la DEC*. 1980.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 140-149.

SOLÀ, J. "Ser i estar". *Com ensenyar català als adults*. Núm. 2, 1983, pàg. 21-35.

---- *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987, pàg. 13-82. (Llibres a l'abast, 229).

VALLCORBA I ROCOSA, J. *Els verbs "ésser" i "estar" en català*. Barcelona: Curial, 1978.

### 40. Subordinades temporals

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. II, pàg. 266-267. (Manuales, 10).

### 41. Subordinades condicionals

ALSINA, À. "Nota sobre les oracions condicionals". *LA*. Núm. 21, 1-1986, pàg. 4-5.

*Primavera d'estiu*. València: Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, d'Educació i Ciència, Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià, 1988, núm. 2.

## L - ADVERBIS

### 43. El *no* expletiu

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987, pàg. 33.

FABRA, P. *Converses filològiques I*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 26, 27, 261.

----- *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], pàg. 83.

JANÉ, A. *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (primera sèrie). Barcelona: Edhasa, 1977, pàg. 8.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 164.

SEGARRA, M. *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985, pàg. 24. (Biblioteca Universitària, 2).

SOLÀ, J. *Estudis de sintaxi catalana/2*. 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1982, pàg. 87-118.

## M - PREPOSICIONS

### 45. A i *en* en els locatius

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], pàg. 72.

FABRA, P. *Converses filològiques I*. Barcelona: Edhasa, 1983, núm. 61-64.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 178-181.

SEGARRA, M. *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985, pàg. 163-275. (Biblioteca Universitària, 2).

### 46-49

ALAMANY, R. "Sobre la construcció en les expressions de data: Edició de la polèmica entre Joan Coromines i Antoni Rovira i Virgili". *Revista de Llengua i Dret*. Núm. 4, 11-1984, pàg. 83-110.

ALSINA, À. "Cap i fins versus cap a fins a". *LA*. Núm. 24, 8/9-1986, pàg. 3.

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. II, pàg. 70-79. (Manuales, 10).

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], pàg. 176-177.

JANÉ, A. *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (quarta sèrie). Barcelona: Edhasa, 1980, pàg. 164-165.

MESTRES, J. M. "El món de les expressions temporals (I): Una aproximació a la història de l'expressió de la data". *Revista de Llengua i Dret*. Núm. 9, 6-1987, pàg. 21-64.

SOLÀ, J. *Estudis de sintaxi catalana I*. Barcelona: Edicions 62, 1972, pàg. 11-15.

---- *Del català incorrecte al català correcte: Història dels criteris de correcció lingüística*. Barcelona: Edicions 62, 1977, pàg. 145-148.

---- "Qüestions sintàctiques pendents en la normativa actual". A: *Actes del Sisè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1983, pàg. 153-194.

---- *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987, pàg. 101-115, 207-216. (Llibres a l'abast, 229).

## N - CONJUNCIONS

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramàtica catalana*. 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962], vol. II, pàg. 88-114. (Manuales, 10).

CAMPS, O. "Fem l'article". *LA*. Núm. 13, 8/9-1984, pàg. 3.

FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956], pàg. 29, 35-36, 178-183.

RUAIX, J. *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed., 1985, pàg. 61, 194-208.



## O - CONVENCIIONS GENERALS

BADIA I MARGARIT, A. M.; DUARTE, C. *Formulari administratiu*. Barcelona: Curial, 1981. (Manuals Curial, 3).

Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears [BOCAIB]. Decret 36/1988, de 14-04-88.

CALA. *Majúscules i minúscules*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1989. (Estudis i propostes, 1).

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987, pàg. 45, 48, 52.

*Denominació actual dels municipis de la Comunitat Valenciana i tràmits per a la seva alteració*. València: Generalitat Valenciana, Direcció General d'Administració Local, 1989.

DUARTE, C.; de BROTO, P. *Introducció al llenguatge jurídic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia; Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986. (Quaderns d'Estudis i Formació).

INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA [ICC]. *Toponímia i cartografia: Assaig de sistematització*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques; ICC, 1985. (Sèrie Manuals, 1).

LA VANGUARDIA. *Libro de redacción*. Barcelona: 1986, pàg. 21-30, 223-225.

*Llengua i Administració*. Núm. 17, 4-1985, pàg. 7.

*Llengua i Administració*. Núm. 18, 6-1985, pàg. 6.

MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario de tipografía y del libro*. Barcelona: Paraninfo, 1981, pàg. 73, 184.

RUAIX, J. *Punts conflictius de català: Deu estudis sobre normativa lingüística*. Barcelona: Barcanova, 1989, pàg. 33-42.

SOLÀ, J.; PUJOL, J.M. *Tractat de puntuació*. Barcelona: Columna, 1989, pàg. 47-53.

TERMCAT. *Observacions per fixar l'ús del guionet en la terminologia*. [Document fotocopiats] Barcelona: Termcat, Consell Supervisor, 1988.

## 2. Bibliografia general

AGENCIA EFE. *Manual del español urgente*. Madrid: Cátedra, 1987.

BADIA I MARGARIT, A. M. *Gramática catalana*. (2 volums). 3a reimpr. Madrid: Gredos, 1985 [1962]. (Manuales, 10).

BADIA I MARGARIT, A. M.; DUARTE, C. *Formulari administratiu*. Barcelona: Curial, 1981. (Manuals Curial, 3).

BRUGUERA, J. *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985. (Biblioteca Universitària, 1).

Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears [BOCAIB]. Decret 36/1988, de 14-04-88.

CALA. *Actes*. [Document fotocopiats] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Direcció General de Política Lingüística.

CALA. *Majúscules i minúscules*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1989. (Estudis i propostes, 1).

*Com ensenyar català als adults*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

COROMINES, J. *Estudis de toponímia catalana*. Barcelona: Barcino, 1965.

---- *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor, 1971.

----- *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial, 1980 i seg.

*Denominació actual dels municipis de la Comunitat Valenciana i tràmits per a la seva alteració*. València: Generalitat Valenciana, Direcció General d'Administració Local, 1989.

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987.

DGLC = FABRA, P. *Diccionari General de la Llengua Catalana*. 22a ed. Barcelona: Edhasa, 1986 [1932].

DUARTE, C.; de BROTO, P. *Introducció al llenguatge jurídic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia; Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986. (Quaderns d'Estudis i Formació).

EL PAÍS. *Libro de estilo*. 2a ed. Madrid: Promotora de Informaciones SA, 1980.

*Escola catalana*. Barcelona: Delegació d'Ensenyament Català d'Òmnium Cultural.

- FABRA, P. *Gramàtica catalana*. 6a ed. Barcelona: Teide, 1974 [1956].
- *Converses filològiques*. (2 volums). Barcelona: Edhasa, 1983.
- FERRATER, G. *Sobre el llenguatge*. Barcelona: Quaderns Crema, 1981.
- FITÉ, R. *Orientacions per a l'ús de la llengua a Catalunya Ràdio i RAC*. [Text mecanografiat] Barcelona: 1986.
- GARCÍA MESSEGUER, A. *Lenguaje y discriminación sexual*. Madrid: Cuadernos para el diálogo, 1977.
- JANÉ, A. *Aclariments lingüístics I*. Barcelona: Barcino, 1973.
- *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (primera sèrie). Barcelona: Edhasa, 1977.
- *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (segona sèrie). Barcelona: Edhasa, 1978.
- *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (tercera sèrie). Barcelona: Edhasa, 1979.
- *El llenguatge: Problemes i aspectes d'avui* (quarta sèrie). Barcelona: Edhasa, 1980.
- LA = *Llengua i Administració*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Lingüística; Escola d'Administració Pública.
- LA VANGUARDIA. *Libro de redacción*. Barcelona: 1986.
- Les principals faltes davant del micròfon*. [Text mecanografiat] Barcelona: Emissores de la Generalitat, Unitat d'Assessorament Lingüístic, 1986.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario de tipografía y del libro*. Barcelona: Paraninfo, 1981.
- OFFICE DE LA LANGUE FRANÇAISE. *Titres et fonctions au féminin: d'orientation de l'usage*. [Text mecanografiat] Québec: 1986.
- Primavera d'estiu*. València: Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, d'Educació i Ciència, Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià, 1988, núm. 2.
- Revista de Llengua i Dret*. Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1983 i seg.
- RUAIX, J. *El català/1: Temes introductoris, fonètica i ortografia*. 3a ed. Moià: Josep Ruaix ed, 1987.
- *El català/2: Morfologia i sintaxi*. Moià: Josep Ruaix ed, 1985.

- *El català/3: Lèxic i estilística*. Moià: Josep Ruaix ed., 1986.
- *Punts conflictius de català: Deu estudis sobre normativa lingüística*. Barcelona: Barcanova, 1989.
- SEGARRA, M. *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985. (Biblioteca Universitària, 2).
- SOLÀ, J. *Estudis de sintaxi catalana*. (2 volums). 3a ed. Barcelona: Edicions 62, 1982 [1972-1973]. (Llibres a l'abast, 104-105).
- *A l'entorn de la llengua*. 2a ed. Barcelona: Laia, 1984 [1976]. (Quaderns de Pedagogia, 9).
- *Del català incorrecte al català correcte: Història dels criteris de correcció lingüística*. Barcelona: Edicions 62, 1977. (Llibres a l'abast, 134).
- *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987. (Llibres a l'abast, 229).
- ; PUJOL, J.M. *Tractat de puntuació*. Barcelona: Columna, 1989.
- TERMCAT. *Observacions per fixar l'ús del guionet en la terminologia*. [Document fotocopiats] Barcelona: Termcat, Consell Supervisor, 1988.
- TERMCAT. *Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana*. Barcelona: Termcat, Consell Supervisor, 1990. (Criteris lingüístics per a la terminologia, 1).
- Terminogramme: Bulletin d'information terminologique et linguistique*. Québec: Gouvernement du Québec, Office de la Langue Française [OFL].
- VALLCORBA I ROCOSA, J. *Els verbs "ésser" i "estar" en català*. Barcelona: Curial, 1978.







